

Ongietorria

ELORZA GONZÁLEZ, Odon
Donostiako alkatea

Herritar, euskaltzain eta agintariok: Arratsaldeon eta ongi etorri Donostiako zuen etxera. Mila esker alkatetza eta korporazio osoaren izenean.

Idazle batekin egin nuen topo alkate ibilera horietako batean. Berak ezagutu ninduen, ez neraman txapelik.

– Usted es el alcalde de San Sebastián.

Pozik zegoen gizona. Gure hiriarekin zuen lotura bere literatura lana zen. Bere bi obra itzuli berriak zizkioten euskarara.

– Me han hecho inmortal alcalde –esaten zidan. Hainbeste mendetan, hainbeste urtetan, –bere aztarnak galtzerainoko antzinakotasun mitikoetan–, iraun duen hizkuntza inoiz ez zela hilko pentsatzen zuen. Bere obrak hilezkortasuna lortua omen zuen euskaratzean.

Irriak irri, kunplituak kunplitu, zer pentsatua ematen zuen idazle haren pozak. Ez zitzaidan ohizko «*qué ciudad más bonita la suya, alcalde*» edo «*menudo lío, qué mérito tienen ustedes allí*» bi egiak esanaz inguratu.

Euskararik gabe idazle hark ez zuen Donostia hura ezagutuko. Eta pentsatzen hasi eta horixe pentsatu nuen, Donostia ez litzatekeela Donostia izango euskararik gabe. Euskarak ere hiri bakar bihurtzen gintuela. Nola irudikatu gure jaiak, gure ohiturak, gure kantak, gure lekuak, gure hitzak, gure herritarrak, donostiarrak, euskararik gabe? Hiri liberala, libertade zalea, Barojatarrak, Artolatarrak, Bilintx, Bitoriano Iraola, Soroa, Arzak, Toribio Alzaga, Manterola...

Eta alderantziz? Alderantziz egiten badugu galdera? Euskara irudika daiteke iraganean, orainean eta geroan, Donostiarik gabe? Harro erantzun dezakegu donostiarrok, ez. Ez. Donostiarik gabe eta donostiarrik gabe puska handiak faltako litzaizkieke euskararen munduei. Idazleak, kulturgileak, hedatzaileak, elkarteak, enpresak, egoitzak, proiektuak, dena... Kaxkarin eta txolin ospea ezarri digu zenbaitek, euskararen hiritartasuna ulertu edo ikusi nahi ez duten zenbaitzuek esango nuke, baina gure herritarrak, donostiarrak beti egon dira euskararen muinetan, eginkizunik ezinbestekoenetan. Gaurkoa adibide, hogeitabederatzi eserleku ditu Euskararen Akademiak eta bost izango dira beraietan eseritzen diren donostiarrak Lourdes Oñederra andrea eseritzen denean. Edo, pasadizoz, eseriko diren emakumezkoetatik bi donostiarrak izango dira. Hiri harrokeria haizatzeko motibo aski edozein bazterretan.

Baina aprobeitza dezadan parada harrokeria horietan, iraganetan edo bandera kolpe hutsetan itota ez dugula hil behar esateko. Donostia etorkizuneko apustuak egiten ari da, eta horietako bat 2016an Europako Kultura Hiriburu izatearena da. Ez da hau, askori hala irudituko bazaio ere, propaganda politikoa. Hiri eginkizun bat da, eginkizun garrantzitsu bat. Non, balio handiagoa izan dezake bide horretan egin dezakegun lanak hiriburutza lortzeak berak baino.

Eta hor, euskarak pisu handia du eta hala eman nahi izan diogu. «*Hitzen hiria*» da proiektu horren ardatz nagusietako bat. Hitzei, hitzari, hizkerari, hizkera guztiei, eman nahi zaie garrantzia. Elkarrizketari, Baionatik Bilborainoko herritarrok batzen gaituen faktoreetako bati. Sortzaileak izatea dagokigu. Europari hizkuntza aniztasunaren balioa irakastea. Hitzen elkarbizitzan murgiltzea. Europa osoko hizkuntza txikien erreferente bilakatzea, Europa txikien elkarlaneko Europa nagusian sinestea. Eginkizun hori Donostiarri, donostiarrei eta euskarari ezarri nahi diogu. Harakoak zioen bezala ez hizkuntza zaharrenari, hizkuntza gazteenari baizik, gogotsuenari. Donostiarrok bota diogu herronka.

Herronka erakargarria da euskaltzain jaun-andreok, agintari eta herritar jaun-andreok, Lourdes Oñederra andrea, bereziki. Desafio ederra. Zibikotasunez eta herritartasunez gainezka egindako apustua da. Euskara lehen lerroan, euskara tresna nagusi, euskal hiztunok protagonista. Donostiako

herritar merezimenduen domina jaso zenuenean bezala, Lourdes adiskidea. Euskaltzain izendatu zindutelako, hain zuzen. Orduan bezalaxe. Gaur Udaletxe honetan babesten gaituzten hornei ez zaie oraindik zure hitzek eragindako dardara joan. Zure demokrazia aldarriak, herritarren libertadearen oihuak, zure elkarrizketa gogoak euskara nagusi bilakarazi zuten, hizkuntza nagusi, zeresan nagusi. Ez dira etxe honetan hitz haiek oihartzunak inoiz itzaliko.

Horixe gogoraraztea zegokidan, horixe eta donostiarren harroa, zure eserlekuagatik. Aipatu hitz haien muina bezain oparoa izan dadila zure euskaltzain lana. Merezimendu akademikoak dagokionak aipatuko ditu.

Zorionak emakume, zorionak Lourdes.

Zure da hitza Euskaltzainburu jauna.